

THE ROLE OF EDUCATIONAL GAMES IN DEVELOPING LANGUAGE SKILLS IN EARLY PRIMARY EDUCATION

Adriana Pop ^{a####}

^a Școala Gimnazială Satulung, nr. 129, Satulung, România

Abstract

In selecting this topic, we considered the current trend of emphasizing the formative dimension of the educational process over the purely informative one. The activities described in this paper are intended for young learners in the preparatory class and aim to develop language skills through playful methods. It is essential for children to learn how to express their thoughts clearly, coherently, correctly, and expressively in order to meet the requirements of the current educational curriculum. This paper explores the role of educational games in the development of children's language abilities, focusing on objectives such as training the speech organs for clear pronunciation, correcting articulation and expression, enriching vocabulary as a communication tool, enhancing oral expression, and fostering speech expressiveness. Additionally, the work addresses the development of accurate language perception, correct articulation of words in their complete phonetic structure, and the improvement of phonemic hearing. Through engaging and accessible games, children can be easily drawn into the educational process and motivated to perceive school as a space of continuous playful learning. Considering that school activities rely heavily on language, we believe that the chosen topic holds significant importance in all instructional approaches.

Keywords: language; educational game; speech; communication;

* Autor corespondent:
Adresa de e-mail: popadrienne@yahoo.com

Introducere

Motto: „Cuvintele sunt punți între oameni, iar limba pe care o vorbesc se dezvoltă și se ramifică în acord cu nevoile minților lor. Putem spune că limba crește odată cu gândirea umană.”

Maria Montessori, Mintea Absorbantă

Pentru a-și împărtăși ideile, trăirile, impresiile, sentimentele, oamenii sunt nevoiți să comunice între ei, să stabilească punți de legătură. Toate aceste legături, firești de altfel, se realizează prin limbaj. Limbajul este o formă de activitate umană care constă în folosirea limbii în procesul de comunicare și de gândire. Limba nu este creația unor indivizi izolați, nici a unei clase sociale ci a unui întreg popor; aceasta se naște, se schimbă și evoluează odată cu dezvoltarea istorică a poporului respectiv. Fiecare om își însușește treptat, încă de la primele cuvinte, limba poporului în mijlocul căruia trăiește și o folosește în relațiile sale cu ceilalți, respectând anumite reguli fonetice, lexicale, morfologice și sintactice, proprii limbii respective.

Capacitatea de a utiliza limbajul este, probabil, proprietatea cea mai importantă și totodată unică a conștiinței umane. Momentul asimilării limbii marchează o cotitură importantă în evoluția și dezvoltarea copilului. Se consideră că, pe lângă funcția primordială de asigurare a comunicării între indivizi, limbajul joacă un rol moderator în dezvoltarea și desfășurarea altor funcții psihice conștiente și inconștiente. Datele experimentale vizează o gamă largă de fenomene psihice, de la cele mai simple cum sunt: condiționarea, discriminarea perceptivă, învățarea, până la cele mai complexe: memoria și gândirea, în care limbajul este implicat sporind eficiența lor.

Dezvoltarea limbajului a făcut obiectul a numeroase studii și cercetări, care au reflectat importanța lui în procesul comunicării copilului cu cei din jur, în activitatea de cunoaștere a realității, în dezvoltarea proceselor psihice precum și în dezvoltarea vorbirii reproductive în așa fel încât copilul să-și exprime cu ușurință dorințele, impresiile, gândurile, să redea în mod inteligibil, cursiv și logic o poveste, un basm cunoscut, o întâmplare, un fapt trăit sau auzit de la alții ori imaginat de el.

Limbajul îndeplinește mai multe funcții în cadrul procesului de relaționare între indivizi:

- Funcția de comunicare se referă la utilizarea limbajului ca răspuns al necesității de a comunica. Meyer-Eppler (1963) consideră că în cea mai simplă situație de comunicare este necesar să existe doi interlocutori – emițătorul și receptorul – între care trebuie să existe un canal de comunicare, care să facă posibilă propagarea semnalelor. Pentru ca informația să treacă prin acest canal ea trebuie redată într-o formă aptă de a fi transmisă. Mesajul trebuie deci transpus într-un cod (sistem de semne), sarcină ce revine emițătorului - cod care trebuie să fie comun, cel puțin în parte, ambilor interlocutori, pentru a putea fi decodat de către receptor, și a înțelege semnificația

mesajului. În scopul unei bune comunicări repertoriile celor doi interlocutori trebuie să aibă zone de suprapunere, adică să conțină aceleași semnificații și referințe ale cuvintelor. Pe parcursul unei comunicări emițătorul și receptorul își schimbă periodic rolurile.

- Funcția dialectică - arta discuției în contradictoriu în scopul descoperirii adevărului. Acesta este un termen preluat în sensul în care era utilizat în antichitate.

- Funcția practică constă în utilizarea limbajului ca o unealtă. Prin limbaj noi acționăm asupra altora, inițiem fapte, declanșăm situații, reglăm comportamentul propriu și pe al celor din jur.

- Funcția afectivă este funcția cea mai veche, întâlnită la toate viețuitoarele. Prin diferite expresii (de aceea mai este denumită și "funcția expresivă"), se comunică celor din jur stările afective, îndeosebi emoțiile. Dincolo de comunicarea informațiilor cognitive, raționale, limbajul este purtătorul trăirilor noastre, a modului de raportare și de rezonare afectivă la evenimentele pe care le trăim.

- Funcția ludică este prezentă atât la copii cât și la oamenii maturi. Copiii, mai ales în primii ani de viață, repetă mereu aceleași cuvinte, cu intonații și sonorizări diferite din pură plăcere, fără un scop anume. Adulții, la rândul lor, accesează această funcție exprimându-se în rezolvarea de cuvinte încrucișate, jocuri de cuvinte, căutare de rime etc, trădând o mare disponibilitate afectivă, un nivel ridicat de inteligență, o funcționare cognitivă de nivel superior. Vorbirea poate fi prilej de joc.

Pe lângă aceste funcții limbajul mai deține și o funcție acțional-reglatoare, funcție pe care copilul o învață așa cum învață să meargă sau să mânuiască anumite obiecte. Însă această funcție este mult mai complexă, ea implicând proiectarea nevoilor materiale și spirituale mai întâi în plan mintal și apoi trecerea acestora în planul acțiunilor. Adică, este activat mai întâi limbajul intern, care anticipează acțiunile viitoare și abia când în acest plan s-au concretizat scopurile și desfășurarea faptelor de conduită se activează planul acțiunilor concrete care se exprimă prin limbaj.

Analizând cele afirmate mai sus putem concluziona că învățarea limbajului constituie un proces amplu, complex și de lungă durată. Copilul trebuie încurajat să-și exprime impresiile, dorințele, gândurile, să interrelaționeze, să socializeze, să descopere lumea din jur, să creeze, să imagineze, într-un cuvânt să comunice. În cadrul procesului de învățare se folosește comunicarea didactică drept principalul instrument de lucru pentru realizarea învățării, aceasta devenind principala activitate în viața copilului. Învățarea va ocupa un loc important în viața de zi cu zi a copilului, ceea ce va acționa profund asupra personalității copilului.

Activitatea școlară îi va solicita intelectul, având loc un proces gradat de achiziții de cunoștințe. Achizițiile de cunoștințe, în noua viziune curriculară, face loc formării de abilități, de capacitate și de competențe. Vorbim, astfel, despre o educație pentru schimbare, o „educație în spiritul viitorului”, care vizează formarea capacităților cu ajutorul metodelor expositive, a activităților independente sau de grup; evaluarea devine interactivă cu ajutorul comunicării funcționale și relaționale. Învățarea actuală capătă un caracter interdisciplinar, de colaborare cu alte științe.

Învățământul primar se preocupă de „noile educații” prin prelucrarea conținuturilor, teorii curriculare, prelucrarea obiectivelor. De asemenea, se folosește de noile tehnologii informaționale de comunicare. Învățarea citit-scrisului la clasa pregătitoare este o activitate deosebit de importantă, care trebuie tratată cu maximă responsabilitate.

Prin exerciții organizate în acest scop, valorificând capacitatea acestora de „a citi” o imagine, de a face legătura între elementele ei componente și ceea ce vrea să prezinte, prin capacitatea lor de a crea povești, de a întreține un dialog, de a formula întrebări și de a răspunde la ele le dezvoltăm gândirea și limbajul, îi deprindem cu ordinea în gândire și logica în limbaj. Acțiunea de îmbogățire a limbajului nu este simplă, nici ușoară, dar este frumoasă și nobilă deoarece vizează cultivarea limbii române.

Fundamentare teoretică

Motto: *„Capul copilului nu e un vas pe care-l umpli, ci o făclie pe care s-o aprinzi astfel încât, mai târziu, să lumineze cu lumină proprie”*

Plutarh

Jocul didactic este o formă de rezolvare a problemelor învățării și instruirii, adecvate specificului și particularităților vârstei școlare mici. Jean Piaget consideră că „jocul este un tip de adaptare, adică asimilare și acomodare.” (Mitu și Antonovici, 2005, p. 16).

Jocul didactic utilizat în activitățile de învățare are o particularitate esențială: el trebuie să îmbine armonios elementul instructiv cu elementul distractiv. Îmbinarea elementului distractiv cu cel instructiv duce la apariția unor trăiri emoționale intense, care stimulează și intensifică procesele de dezvoltare psihică: memoria, gândirea logică, atenția, voința, imaginația, spiritul de observație și, nu în ultimul rând, limbajul.

Jocul didactic are o serie de caracteristici prin care se deosebește de celelalte jocuri și forme de organizare a activităților comune. Spre deosebire de celelalte jocuri, jocul didactic, prin conținutul său contribuie direct la rezolvarea sarcinilor educației intelectuale.

Modul de structurare a jocului didactic, care determină specificul acestuia în raport cu alte jocuri sunt: conținutul jocului, sarcina didactică, scopul didactic, elementele de joc, regulile jocului didactic, mijloacele de învățământ, acțiunea de joc.

Scopul didactic al jocului reprezintă o finalitate educativă și se formulează prin raportarea la obiectivele specifice. El trebuie să fie clar și precis, pentru a asigura organizarea și desfășurarea corectă a activității.

Sarcina didactică este formulată în funcție de conținutul activității și de nivelul de vârstă al copiilor. Ea reprezintă elementul de instruire în jurul căruia sunt antrenate operațiile gândirii.

Pentru copii, sarcina didactică apare ca o problemă de gândire (de recunoaștere, denumire, descriere, comparație, etc.). Acest aspect trebuie să se reflecte în modul în care învățătoarea formulează aceste sarcini, ținând seama de următoarele caracteristici:

- să fie definită sub forma unui obiectiv operațional, cuprinzând un singur aspect al conținutului și precizând ceea ce trebuie să facă în mod conștient și concret elevii în desfășurarea jocului, pentru realizarea scopul propus;

- antrenează întreaga personalitate a elevului, chiar și atunci când jocul didactic este integrat în activități de consolidare, recapitulare, nu trebuie să se facă apel numai la memoria reproductivă, ci la întregul sistem intelectual (la operațiile gândirii, la capacitatea de asociere, la flexibilitate, adaptabilitate);

- valorifică în diferite moduri cunoștințele, deprinderile, priceperile.

Elementele de joc reprezintă mijloacele de realizare a sarcinii didactice, constituind elementele de realizare a sarcinii de învățare. Ele sunt diverse: mișcare, întrecere, cooperare, momente de gândire, surpriză, recompensă, aplauze, alegerea lor făcându-se în funcție de conținutul jocului și, implicit, de vârsta copiilor.

Conținutul jocului didactic este reprezentat de sfera cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor: limba maternă, limba străină, elemente de matematică, cunoașterea mediului, comportarea civilizată etc. și trebuie să fie prezentat într-o formă accesibilă și atractivă de desfășurare.

Regulile jocului didactic sunt prestabilite și obligatorii pentru toți participanții. Ele reglementează conduita și acțiunile copiilor în funcție de structura particulară a jocului didactic, arată cum se joacă, cum să rezolve problema respectivă, succesiunea acțiunilor în joc, ce este și ce nu este permis în timpul jocului.

Mijloace de învățare utilizate în cadrul jocului didactic trebuie să fie diversificate, adaptate conținuturilor, vârstei și particularităților individuale ale copiilor: obiecte, afișe individuale, cartonașe, jetoane, planșe etc.

Acțiunea de joc este componenta prin care se realizează sarcina de joc. Ea cuprinde momente de așteptare, surpriză, ghicire, mișcare, cooperare, întrecere. Atunci când elementele de joc, mijloacele de învățare și acțiunea de joc sunt alese și îmbinate corect, rezolvarea sarcinilor de joc devine o activitate foarte atractivă. Pentru a evidenția mai bine specificul jocului didactic nu este suficient să-l analizăm numai în raport cu celelalte feluri de activități și jocuri. Problema principală care se pune în acest sens constă în determinarea structurii sale, prin care își menține esența de joc și specificul de activitate didactică.

Jocul didactic se poate desfășura atât în cadrul activităților obligatorii, cât și în afara lor, fiind repetat de către copii la inițiativa unuia dintre ei sau la sugestia învățătoarei. Jocul didactic rezolvă, prin conținutul său, o mare parte din problemele educației intelectuale. Chiar dacă îl numim joc, rolul lui este determinant în transmiterea de noi cunoștințe precum și în sistematizarea și consolidarea acestora.

Jocurile didactice exercită o influență multilaterală asupra dezvoltării psihice a copilului: la formarea percepțiilor (de culoare, formă, mărime etc.), la educarea spiritului de observație, a imaginației creatoare, a gândirii și limbajului. Situațiile concrete ale jocului solicită copilului alegerea obiectelor după culoare, mărime, formă și găsirea asemănărilor și deosebirilor dintre ele.

Percepția spațiului se dezvoltă mai ales prin jocurile în care copilul așează laolaltă figurile sau construiește ceva. Pe această cale se familiarizează cu raporturile, spațiile dintre obiecte. În alte jocuri învață să cunoască formele și dimensiunile obiectelor.

Prin sarcina lor didactică, aceste jocuri activează operațiile gândirii, analiza, sinteza, comparația și generalizarea. De pildă, pentru a alcătui un întreg din două jumătăți, copilul trebuie să examineze atent fiecare jumătate (analiză) și apoi să le combine în plan mintal (sinteză). Operația de comparare se dezvoltă prin jocurile în care copilul este pus să grupeze obiectele după trăsăturile lor caracteristice generale. Pentru a putea grupa obiectele, copilul le compară, desprinde trăsăturile comune și diferențele, după care le clasifică în diferite categorii. Clasificarea obiectelor și fenomenelor în grupe și categorii nu este posibilă fără generalizare.

O mare însemnătate pentru dezvoltarea limbajului o prezintă jocurile didactice orale. Acestea cer copilului discernământ în alegerea cuvintelor, în înlocuirea unui cuvânt prin altul, cu înțeles opus. Ele mai dezvoltă și promptitudinea reacțiilor verbale datorită faptului că fiecare copil se străduiește să dea răspunsul potrivit înaintea celorlalți.

Multe jocuri didactice contribuie la explicarea elementelor de vocabular, precum și la activizarea vorbirii. În acest scop sunt folosite jocurile prin care copiii memorează denumirea obiectelor și acțiunilor și își explică înțelesul cuvintelor. În egală măsură aceste jocuri sunt folosite de cadrul didactic și pentru însușirea de către copii a unei vorbiri gramaticale corecte.

Jocurile didactice sunt un mijloc eficient și pentru realizarea sarcinilor de educație civică ale copiilor și dezvoltare morală. Ele contribuie la dezvoltarea stăpânirii de sine, a autocontrolului, a spiritului de independență, a disciplinei conștiente, a perseverenței, a sociabilității, precum și a multor altor calități de voință și trăsături pozitive de caracter.

Metodologia jocului

Jocul didactic utilizat în procesul de învățământ dobândește funcții psihopedagogice, deoarece asigură participarea activă a elevilor la lecție și sporește interesul acestora față de conținutul lecțiilor.

Spre deosebire de jocurile obișnuite, jocul didactic are o serie de caracteristici specifice:

- ✓ *Scopul didactic*: formulat conform cerințelor curriculumului școlar pentru clasa pregătitoare și convertit în finalități funcționale de joc, trebuie să fie clar și să redea problemele specifice impuse de realizarea jocului;
- ✓ *Sarcina didactică*: formulată în funcție de conținuturi și adaptat particularităților de vârstă, este elementul de învățare în jurul căruia se antrenează operațiile de gândire precum analiza, sinteza, comparația impletite cu imaginația. De obicei, jocul didactic rezolvă o singură sarcină didactică pentru scopul urmărit.
- ✓ *Elementele de joc*: sunt mijloacele răspunzătoare de realizarea sarcinii de învățare, precum întrecerile între elevi, individuale sau pe grupe, cooperarea în vederea realizării sarcinii de lucru, mișcarea, surprizele, recompensele, aplauzele etc.
- ✓ *Conținutul jocului didactic*: definit ca ansamblul cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor, trebuie să fie atractiv, accesibil și recreativ, atât din punctul de vedere al modalității de desfășurare cât și al mijloacelor de învățământ folosite.
- ✓ *Regulile jocului didactic*: reglementează comportamentul și acțiunile elevilor. Sunt prestabilite și obligatorii pentru toți participanții.
- ✓ *Mijloacele de învățământ*: diversificate, adecvate conținuturilor, asigură reușita jocului didactic. Pot fi diferite obiecte, jetoane, planșe, fișe de lucru individual, truse, cartonașe, afișe etc.

- ✓ *Acțiunea de joc*: cuprinde surprize, ghicitori, întreceri, momente de așteptare, anumite mișcări, fiind componenta prin care se realizează sarcina de joc propriuzisă.

Desfășurarea jocului didactic cuprinde câteva etape obligatorii pentru reușita activității:

- ✓ *Introducerea în joc*: printr-o poezie, povestire scurtă, dialog, ghicitoare menite să stârnească interesul;
- ✓ *Anunțarea jocului*: se anunță titlul și felul activității;
- ✓ *Explicarea jocului*: se precizează etapele, regulile, se dau indicații despre modul de folosire a mijloacelor de învățământ, se comunică sarcinile de lucru, se împart rolurile și se explică felul în care se va desfășura jocul (dacă este nevoie, demonstrativ);
- ✓ *Executarea jocului*: la semnalul învățătoarei, elevii vor începe jocul, respectând indicațiile primite. La înveput, aceasta va interveni, dacă nu toți elevii au înțeles corect, pe parcurs acordându-le mai multă libertate.
- ✓ *Încheierea jocului*: prin aprecieri verbale asupra modului în care a decurs activitatea de joc. Se desemnează câștigătorii, individual sau echipa.

„Copilul, spune Claparède, marele pedagog elvețian, este o ființă a cărei principală trebuință este jocul, ... această tendință spre joc este ceva esențial naturii sale. Trebuința de a se juca este tocmai ceea ce ne va permite să împăcăm școala cu viața, să procurăm școlarului acele mobiluri de acțiune care se consideră de negăsit în sala de clasă”.

Putem formula o primă concluzie în ceea ce privește importanța jocurilor didactice în activitatea școlară și anume că acestea, organizate conform psihologiei învățării, sunt un mijloc eficient și foarte instructiv de educare a școlarului mic. Prin joc el învață cu plăcere, cu mult interes, înlătură ușor barierele chiar dacă este o fire mai timidă, devenind cu timpul mai deschiși spre comunicare, mai volubili, mai încrezători, deoarece „...copilul imaginează, rejoacă o lume reală în scopul de a se cunoaște mai bine, de a-și lărgi orizontul de cunoaștere, de a-și forma anumite deprinderi” (I. Cerghit, *Metode de învățământ*, p. 59)

Pentru ca un joc didactic să-și atingă scopul trebuie să îndeplinească câteva condiții: să se constituie pe fondul activității de bază, să urmărească scopul și sarcinile lecției, să fie pregătit de învățător cu atenție în dozarea timpului și a mijloacelor didactice folosite, să fie atractiv, să îmbine învățarea cu divertismentul, să antreneze toți elevii în activitatea de joc, să fie structurat în raport cu scopul lecției și cu tipul acesteia, să fie întocmit conform curriculumului în vigoare, să conțină sarcini didactice diferențiate după puterea de învățare a elevilor, să permită introducerea activităților în completare în orice moment al lecției, să urmărească formarea deprinderii de muncă independentă, să se desfășoare într-un cadru stimulator.

Pentru un joc didactic reușit, învățătorul trebuie să proiecteze, să organizeze și să desfășoare activitățile didactice metodic, asigurând o concordanță deplină între elementele care le compun, respectând următorii pași:

- ✓ Să pregătească și să organizeze jocul în mod judicios;
- ✓ Să respecte momentele desfășurării jocului;
- ✓ Să stabilească ritmul și strategia coordonării acestuia;
- ✓ Să stimuleze elevii pentru o participare activă;
- ✓ Să asigure o atmosferă prielnică pentru desfășurarea jocului;
- ✓ Să asigure diversitatea elementelor de joc.

În pregătirea unei activități bazate pe joc se va studia atent conținutul și structura acestuia, se vor pregăti cu multă atenție mijloacele de învățare și apoi se va elabora proiectul jocului didactic. Pe lângă toate acestea, se vor lua o serie de măsuri, după cum urmează: se va asigura împărțirea elevilor în funcție de acțiunea jocului, pentru realizarea în bune condiții a sarcinii didactice; mijloacele de învățământ se vor distribui la început, dacă jocul permite, deoarece elevii pot întui mai ușor activitatea ce urmează a se desfășura și astfel explicațiile vor fi înțele mai ușor.

O organizare judicioasă a jocului didactic este foarte importantă deoarece influențează favorabil ritmul de desfășurare a acestuia și realizarea cu succes a scopului propus.

Metode și procedee utilizate în desfășurarea jocurilor didactice, exemplificate cu ajutorul diferitelor proiecte de activitate.

Prin intermediul jocului didactic am urmărit îmbogățirea, fixarea, precizarea și activizarea vocabularului elevilor, am contribuit la îmbunătățirea pronunției, la formarea unor noțiuni, la însușirea unor construcții gramaticale. În acest scop ne-am orientat activitatea spre utilizarea în jocurile didactice a metodelor și procedeele care răspund particularităților de vârstă și individuale sau în măsură să contribuie la sporirea eficienței educative a activității desfășurate. În activitățile de joc didactic pe care le-am desfășurat la clasa pregătitoare am căutat să stimulăm limbajul copiilor și gândirea lor, să evităm tendința elevilor de a răspunde monosilabic, fără a lega cuvintele într-o propoziție cât de simplă, de asemenea cuvintele noi transmise să capete conținut, sens, să fie reținute cu ușurință și reproduse corect, am căutat să îndreptăm consecvent greșelile de pronunție.

Pentru aceasta am folosit cele mai noi metode și procedee aplicate în strânsă legătură cu obiectivele fiecărei activități în parte, cu mijloacele de învățare utilizate, cu rezultatele obținute, bazându-ne pe faptul că: „În contextul pregătirii didactice metoda devine elementul esențial al strategiei de realizare a unui obiectiv. Alegerea și combinarea metodelor potrivite, inventarea

altora noi nu se pot realiza decât în condițiile existenței unei gândiri bazate pe informație suficientă, pe o mare capacitate de imaginare și exersare creativă” (Corniță, G, *Metodica predării și învățării limbii și literaturii române. Didactici speciale*, Editura Umbria, Baia Mare, 1993).

Metodele de lucru la care am apelat au fost cele tradiționale îmbinate cu metode moderne, adică am folosit metode interactive, deoarece elevii devin coparticipanți la propriul proces de instruire și educare:

- a). *Observația*: am utilizat-o în toate activitățile, contribuind la dezvoltarea spiritului de observație, la trezirea interesului pentru cunoaștere;
- b). *Explicația*: am folosit-o cu scopul de a înlesni însușirea anumitor cunoștințe, activând concentrarea, atenția, stimulând puterea de analiză și sinteză. Am avut în vedere ca ea să fie accesibilă tuturor elevilor, întrebându-i cuvinte și expresii adecvate vârstei.
- c). *Conversația*: prin folosirea acestei metode am urmărit consolidarea, verificarea cunoștințelor însușite și formarea deprinderii de a exprima gândurile cu ajutorul cuvintelor, de a-și exprima acele cunoștințe menite a le stimula creativitatea și, nu în ultimul rând, pentru a exersa vorbirea lor.
- d). *Exercițiul*: este metoda cea mai des utilizată în cadrul activităților de joc didactic, cea mai eficientă și la îndemâna învățătoarei și a elevilor, atât în formarea deprinderilor, cât și în dobândirea de cunoștințe, consolidarea și verificarea lor. Cu ajutorul exercițiului am constatat că toți elevii sunt mai avansați în acțiune decât în capacitatea de a verbaliza.

Folosirea judicioasă a acestei metode a contribuit la dezvoltarea gândirii, a independenței în acțiune și mișcare.

- e). *Povestirea*: am utilizat-o cu scopul de a trezi interesul elevilor pentru activitatea ce urma a se desfășura și implicit pentru a le stârni dorința de a ști și ei, cât mai repede, să citească.

Povestirea expresivă adresată copiilor îi emoționează puternic. Alături de aceste metode clasice, am folosit următoarele metode active: problematizarea, învățarea prin descoperire, modelare, cooperare, algoritmizare, stimularea, etc., aplicate judicios au constituit un exercițiu de explorare activă a realității, solicitând mereu activitatea elevului pe plan acțional, mental, verbal, comportamental.

- f). *Problematizarea*: am folosit-o în așa fel, încât elevul să caute să afle, să știe, să justifice cât mai multe și mai convingătoare probleme pe care încearcă să le rezolve cu forțe proprii și în felul acesta acumulează informațiile necesare, satisfăcându-și setea de cunoaștere.

Problematizarea am utilizat-o destul de frecvent și prezintă avantajul că stimulează procesele gândirii, solicitând o activitate permanentă, menținându interesul treaz, mobilizând, în același timp, capacitățile fizice, determinând participarea activă, conștientă, independentă. Utilizarea întrebărilor problemă presupune un minim de cunoștințe și de priceperi, deprinderi din partea elevilor.

g). *Învățarea prin descoperire*: a presupus descoperirea de către elevi a unor adevăruri printr-o activitate dirijată.

h). *Asaltul de idei sau brain storming-ul*: pentru dezvoltarea gândirii logice cu operațiile ei, oferă elevilor posibilitatea de a da răspunsuri cât mai variate la aceeași întrebare, în special când a fost nevoie să spună, de exemplu, mai multe cuvinte, care să înceapă cu sunetul indicat de învățătoare.

Pentru ca aceste metode să fie eficiente, în activitatea didactică, e nevoie de o bază teoretică solidă, de o minimă experiență practică în utilizarea lor și de integrarea lor în mod corespunzător în proiectul didactic. Această modalitate de abordare a predării transformă elevul într-un participant activ în procesul de învățare, pregătit ca, prin efort propriu, să fie în măsură să-și însușească cunoștințele necesare pregătirii, să-și optimizeze gândirea, să se mobilizeze eficient în raport cu sarcinile de învățare. De asemenea, elevul se identifică cu situațiile de învățare în care este antrenat, devenind parte activă a propriei formări generate de actul de cunoaștere.

Argumente care stau la baza predării cu ajutorul metodelor interactive:

- ✓ Dezvoltarea competențelor intelectuale și socio-afective datorită interacțiunilor verbale, sociale și afective nemijlocite dintre elevi;
- ✓ Încurajarea inițiativei personale ceea ce duce la formarea unei atitudini deschise;
- ✓ Învățarea prin colaborare;
- ✓ Realizarea sarcinilor prin angajare intensivă;
- ✓ Respectarea opiniilor elevilor, ceea ce conduce la valorizarea schimburilor intelectuale și verbale;
- ✓ Învățarea prin descoperire menită să conducă spre un progres cognitiv centrat pe participare activă și interactivă;
- ✓ Interacțiunea între personalitățile și mințile participanților cu efect asupra învățării active.

Obiectivele educării limbajului prin joc didactic:

- ✓ Îmbogățirea vocabularului (cuvinteni, sinonime, antonime);

- ✓ Corectarea pronunției și articulării sunetelor;
- ✓ Formularea corectă a propozițiilor din punct de vedere gramatical;
- ✓ Îmbunătățirea exprimării orale: logică, coerentă, fluentă;
- ✓ Stimularea creativității lingvistice.

Putem concluziona că metodele interactive sunt cele mai eficiente pentru actul de educație deoarece: crează deprinderi, stimulează cooperarea, sunt atractive, facilitează învățarea în ritm propriu și pot fi adaptate diferitelor stiluri de învățare. De asemenea, cadrul didactic devine parte integrată în procesul de învățare, transformându-se din expozant al informației în participant la învățare, fiind în același timp observator și ascultător, sfătuitor al elevilor săi, sprijin pentru aceștia în rezolvarea problemelor, un bun partener.

Proiectul unei cercetări pedagogice privind dezvoltarea limbajului elevilor de clasă pregătitoare prin joc didactic

Obiectivele cercetării de specialitate

Dezvoltarea limbajului școlarilor mici de clasă pregătitoare are loc în condițiile intensificării activității de intercomunicare, ale unei evidente și pronunțate atitudini cognitive de valorificare a datelor perceptive și reprezentărilor, de îmbogățire și activizare a vocabularului, de dezvoltare a capacității de comunicare. Trecerea de la joc la învățare nu trebuie să fie bruscă, ea trebuie realizată pas cu pas, prin introducerea în activitățile didactice de tip joc a unor secvențe de învățare menite să activeze efortul voluntar conștient. Acestea, la rândul lor, vor anticipa demersuri de învățare sistematice, organizate, integrate în strategii de învățare perfecționate. Toate acestea vor fi însoțite de procese de evaluare inserate în activitățile instructiv-educative. Plecând de la aceste afirmații, precum și de la concepția lui Jean Piaget că „procesul cititului se bazează pe structuri perceptive și operatorii” ne-am propus următoarele obiective:

- depistarea, prevenirea și înlăturarea tulburărilor fiziologice de limbaj, prin activități de tip joc;
- dezvoltarea capacității copiilor de a percepe cuvintele ca unități lexicale, urmărirea particularităților psihologice ale procesului de separare a cuvintelor din propoziții;
- dezvoltarea capacității copiilor de a sesiza și diferenția sunetele din cuvinte și silabe, deprindere de formare a cuvintelor din sunete inițiale date;
- dezvoltarea limbajului și a comunicării sub aspect gramatical, lexical, al expresivității prin jocuri didactice, verificarea eficienței mijloacelor și metodelor de influențare educativă asupra dezvoltării vorbirii copiilor sub toate aspectele sale.

În aplicarea experimentului am pornit de la cunoașterea reală a particularităților limbajului fiecărui copil, precum și a particularităților de vârstă, în funcție de care ne-am ales metodele de lucru.

În activitatea de cercetare am parcurs următoarele etape:

- depistarea și cunoașterea tulburărilor de vorbire;
- formarea și consolidarea unor deprinderi articulatorii corecte, dezvoltarea auzului fonematic;
- munca individuală pentru cercetarea, fixarea și consolidarea deprinderilor articulatorii corecte;
- jocuri și exerciții de analiză a propoziției, cuvântului, silabei în vederea pregătirii pentru însușirea citit-scrisului în clasa I.

Paralel cu urmărirea și influențarea dezvoltării limbajului sub aspect fonetic, ne-a preocupat aplicarea unor modalități de îmbogățire a vocabularului copiilor, a unor jocuri didactice și exerciții care să contribuie la perfecționarea deprinderilor de exprimare corectă din punct de vedere gramatical, de exprimare fluentă, corectă, literară în limba română.

Ipoteza de lucru

În demersul nostru am pornit de la ipoteza că dacă jocul didactic este activitate de bază în educarea elevului de clasă pregătitoare, capacitățile de comunicare se formează și se dezvoltă în ritm susținut, cu motivație sporită, asigurând îmbunătățirea rezultatelor.

Variabila independentă: Utilizarea jocului didactic în toate activitățile educative;

Variabila dependentă: Rezultatele obținute privind corectitudinea exprimării orale.

Elevii aleși pentru experiment au fost testați oral pentru stabilirea nivelului de la care s-a pornit cercetarea.

Am observat, astfel, că la începutul clasei pregătitoare nu toți copiii percepeau și pronunțau clar și corect sunetele sau grupurile de sunete ale limbii române. Probele de evaluare pe care le-am stabilit au urmărit în acest sens gradul de corectitudine al pronunției sunetelor limbii române. Am aplicat următorul test de evaluare inițială:

Tabelul 1. Evaluare inițială- Comunicare în limba română, clasa pregătitoare

COMPETENȚE	ITEMI	NUMĂRUL ELEVULUI									
		BULINUȚA (CALIFICATIV)									
											0
Pronunță clar și corect sunete și cuvinte (exercițiul 1)	Pronunță după model: m, n, l, h, g, v, f, t, d, ș, j, r, s nas – naș hop – țop dac – rac joc – jos far – var jar - car cară – gară pară – bară stâncă – stângă măcar – măgar fapte – lapte sare – zare scoală – școală muscă – mușcă O pisică drăguțică vrea să prindă o păsărică. Păsărica zboară vrrr și face țrrr.										
Construiește enunțuri	Formulează răspunsuri pentru întrebările următoare:										

logice (exercițiul 2)	a) Cum te numești? b) La ce școală înveți? c) În ce clasă ești? d) Din cine este compusă familia ta? e) Cine este prietenul (prietena) ta?										
Integrează cuvinte în enunțuri (exercițiul 3)	Pronunță corect denumirea obiectelor de mai jos și formulează câte o propoziție cu fiecare: Desparte în silabe cuvintele de mai sus.										
Manifestă inițiativă în comunicarea orală (exercițiul 4)	Recunoaște povestea din care fac parte personajele din ilustrație și povestește ceva despre ele:										

Se acordă câte o bulinuță pentru fiecare item, astfel:

- FB ●
B ●
S ●

Rezultate

Am observat, astfel, că la începutul clasei pregătitoare nu toți copiii percepeau și pronunțau clar și corect sunetele sau grupurile de sunete ale limbii române. Cu ajutorul testelor de evaluare pe care le-am ales am urmărit să corectăm aceste deficiențe, ceea ce am reușit în mare măsură. Totodată, capacitatea de diferențiere perceptiv-fonetică a sunetelor și a grupurilor de sunete în poziții diferite (inițial, median, final) în structura cuvintelor, diferă în mare măsură de la copil la copil. Ajutându-ne de mijloace de învățământ cât mai diversificate și folosindu-ne de jocuri-exercițiu cu formule cât mai atractive, am exersat cu toți elevii și în special cu cei care prezentau o capacitate scăzută de percepere, pentru a-i pregăti și pe aceștia în vederea însușirii citit-scrisului în clasa I.

Observarea critică a vorbirii altor copii sau persoane, sesizarea greșelilor de pronunție în vorbirea altor copii și controlul mai conștient al exprimării proprii sau a exprimării fiecărui copil, se constituie în tot atâtea direcții de control asupra exprimării copiilor. Cu ajutorul jocurilor de stimulare a comunicării orale sau a celor de exersare a pronunției corecte, am urmărit să-i obișnuim pe copii să se exprime corect și nunațat. Am urmărit, totodată, ca prin orice fel de conversație, prin orice activitate, prin orice contact verbal pe care l-am avut cu copiii, să le îmbogățim vocabularul activ și pasiv, fie ca urmare a experienței cognitive proprii, a transferului de informații în comunicarea dintre copii în cadrul colectivului sau ca urmare a relației dintre adult și copil în școală, în familie, în mediul social. Am încercat să le explicăm semnificația unor cuvinte noi, în forme accesibile înțelegerii copiilor. Un efort mai mare trebuie să-l depunem în vederea exersării de către toți copiii a cuvintelor noi care le intră în vocabular.

Prin jocurile didactice sau jocurile-exerciții pe care le-am desfășurat am urmărit totodată consolidarea deprinderilor de a despărți cuvintele în silabe și silabele în sunete. Am avut în vedere, în alegerea jocurilor-exerciții, să dezvoltăm spiritul de observație și abilitatea de a selecta și exprima cât mai multe cuvinte care încep cu un anumit sunet sau cu o anumită silabă, ca pregătire preabecedară: jocuri-exerciții de imitare a sunetelor din natură (onomatopeice), jocuri de rol, jocuri de explorare, ghicitori, jocuri cu reguli. Tot cu ajutorul anumitor tipuri de jocuri didactice sau jocuri-exerciții, am încercat să-i obișnuim pe copii să intuiască raporturile gramaticale ale limbii sub raport morfologic și sintactic. Pe întregul parcurs al studiului efectuat, în activitățile propuse și susținute am urmărit întotdeauna același scop: *cultivarea limbii*. Marele nostru poet Mihai Eminescu afirma că „Limba e muzica celui mai mare maestru al ei, muzica nu e decât limba română pusă-n muzică.”

Exemple de jocuri:

De-a balonul

Scopul jocului: pronunțarea corectă a consoanelor **ș**, **f** ;

dezvoltarea spiritului de echipă.

Desfășurarea jocului: elevii sunt așezați într-un cerc mic, ei reprezentând balonul. La comanda: „umflăm balonul”, toți elevii suflă, rostind sunetul **f** și lărgesc cercul. La comanda: „balonul s-a spart”, elevii rostesc consoana **ș** lin, îndelungat apoi revin în cercul mic.

Focul și vântul

Sarcina didactică: redarea corectă a unor sunete izolate și a sunetelor din componența unor cuvinte;

Reguli: elevii reproduc onomatopeic și prin mișcări fenomenele despre care povestește învățătoarea;

Organizarea jocului: elevii așezați în semicerc;

planșe care reprezintă fenomenele povestite;

Desfășurarea jocului: se reactualizează cunoștințele despre foc și despre vânt;

elevii reproduc onomatopeic: **fâșș-fâșș**, **vâjj-vâjj** în timp ce privesc planșele;

În continuare, învățătoarea introduce exercițiile de pronunțare în contextul unei povestiri simple despre foc și vânt. Când poveste se întrerupe, elevii trebuie să reproducă sunetele corespunzătoare fenomenului.

Jocul se poate continua prin formularea de propoziții simple în legătură cu acțiunea percepută. De asemenea, acest joc se poate relua ca introducere la lecția de învățare a literelor **f** respectiv **v**.

Ursul și albinele

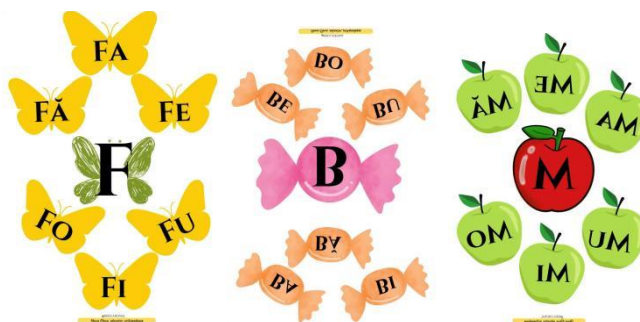
Scopul jocului: exersarea vorbirii;

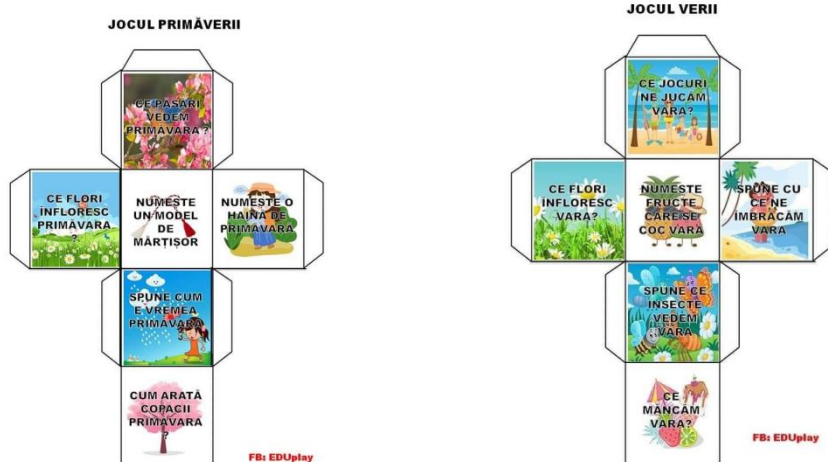
pronunțarea corectă a sunetelor **b**, **z**, **r**;

Regula jocului: bâzâie numai grupul de „albine” de care se apropie „ursul”;

Mijloace de învățământ: coșulețe mici sau cofraje de ouă care reprezintă stupul;

Desfășurarea jocului: elevii sunt împărțiți în grupe de câte 4-5 (în funcție de numărul de elevi din clasă). Un elev trebuie să rămână afară din grup, el jucând rolul „ursului”. Fiecare grup de „albine” se așează în jurul câte unui stup, pentru a-l păzi de urs. Ursul se apropie de primul stup, mormăind: mor-mor-mor iar albinele, apărând stupul, bâzâie: bâz-bâz-bâz. Dacă nu reușește să ia miere, pleacă mormăind spre alt stup.

Concluzii

Educarea limbajului în ciclul primar de învățământ are ca punct de plecare exercițiile de vorbire și jocurile didactice. Acestea se desfășoară în colectivul de elevi, frontal sau cu grupuri mici, chiar individual, pornind de la o temă, scopul final fiind acela ca atunci când elevul se găsește în situații de comunicare diferite să se exprime spontan, corect, conștient. În jocurile didactice de dezvoltare a limbajului sunt stimulate toate procesele psihice și în special gândirea și limbajul copiilor. Limbajul, ca suport al gândirii determină direct capacitatea copilului de a înțelege cunoștințele predate.

Pentru reușita jocurilor didactice este necesar să se apeleze la o bună pregătire teoretică și practică din partea învățătorului. Dată fiind influența mare a jocului didactic în dezvoltarea limbajului și gândirii copilului, este necesară o gradare a sarcinilor pentru a analiza eforturile intelectuale de la ușor la greu, favorizând o mai clară înțelegere a diferitelor situații și aspecte din lumea reală.

Preocuparea de a asigura o participare activă a copiilor la joc a făcut simțită nevoia unei motivații clare a sarcinii, adaptarea și menținerea interesului prin procedee care să-i solicite emoțional pe copii, să utilizeze mijloacele de învățare în momentele cele mai potrivite ale activităților pe care le desfășoară. Metodele, procedeele, mijloacele de învățare diversificate utilizate în desfășurarea jocurilor didactice facilitează îmbogățirea vocabularului și dezvoltarea flexibilității verbale. În cadrul jocurilor didactice, copiii stabilesc raporturi, grupează jetoane, selectează și ordonează diferite imagini, problematizează, stabilesc conexiuni logice ceea ce

stimulează intens capacitatea de comparație analitică. Copiii învață să analizeze, să compare, să caute singuri soluții de rezolvare corectă a sarcinilor de lucru.

Pentru formarea și consolidarea deprinderilor de vorbire corectă din punct de vedere fonetic și lexical se va urmări antrenarea tuturor copiilor în joc, iar cu unii se va lucra în grupuri mici sau individual, urmărind de asemenea selectarea, îmbinarea judicioasă a metodelor și procedeele, aspecte urmărite pe tot parcursul educațional al acestora.

Fiecare acțiune întreprinsă pentru dezvoltarea limbajului copiilor a fost atent gândită, urmărind să fie în armonie cu interesele lor, să nu depășească posibilitățile lor reale suprasolicitându-i, dar nici să îmbrace forme prea ușoare, străduindu-ne să acționăm pentru eficientizarea activităților desfășurate. Prin jocurile didactice pentru dezvoltarea limbajului descrise în această lucrare, prin metodele și procedeele alese și utilizate în cadrul activităților didactice consider că i-am stimulat pe elevii clasei pregătitoare să-și însușească progresiv limba și tehnica vorbirii corecte pe baza asimilării informațiilor oferite și cu ajutorul imitației creatoare.

Am avut permanent în atenție modul în care jocurile didactice au contribuit la dezvoltarea limbajului, la stimularea gândirii și la formarea acelor deprinderi atât de necesare elevului care, trecând de la clasa pregătitoare în clasa I, va începe să deslușească tainele literelor. Ne-am propus să dăm activităților desfășurate la clasă un caracter plăcut și distractiv.

Jocul didactic cultivă deprinderea muncii intelectuale și a muncii independente, îi deprinde pe copii cu respectarea regulilor și subordonarea dorințelor și tendințelor contrare acestora. Vom încheia acest demers cu cuvintele poetului Lucian Blaga: „Limba este instrumentul gândirii și cuvântul este chipul gândului”.

Bibliografie

- Albulescu, I., & Albulescu, M. (2006). *Procedee discursive didactice*. Cluj-Napoca: Napoca Star.
- Bărbulescu, G., & Beșliu, D. (2009). *Metodica predării limbii și literaturii române în învățământul primar*. București: Corint.
- Cerghit, I. (1970). *Metode de învățământ*. București: E.D.P.
- Clapărăde, E. (1975). *Psihologia copilului și pedagogia experimentală*. București: E.D.P.
- Corniță, G. (1993). *Metodica predării și învățării limbii și literaturii române. Didactici speciale*. Baia Mare: Umbria.
- Cucoș, C. (1998). *Pedagogie*. Iași: Polirom.

- Ilica, A. (2006). *Metodica învățării limbii române în ciclul primar*. Arad: Editura Universității "Aurel Vlaicu".
- Manea, A., & Matache, C. (2013). *Comunicare în limba română*. Pitești: Delta Cart Educațional.
- Pintilie, M. (2002). *Metode moderne de învățare-evaluare*. Cluj-Napoca: Eurodidactic.
- Ministerul Educației Naționale. (2013). *Programa școlară pentru disciplina Comunicare în limba română (clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a)*, aprobată prin ordinul ministrului Nr. 3418/19.03.2013. Recuperat de la <https://www.edu.ro>
- Șerdean, I. (1998). *Didactica limbii române în școala primară*. București: Teora Educațional.
- Taciu-Răduț, R. (2007). *Pedagogia jocului – De la teorie la aplicații*. Colecția Științele Educației.
- Ministerul Educației. (n.d.). *Curriculum național*. Recuperat de la <https://curriculum.edu.ro>
- Google Images. (n.d.). *Imagini educaționale*. Recuperat de la <https://images.google.com>